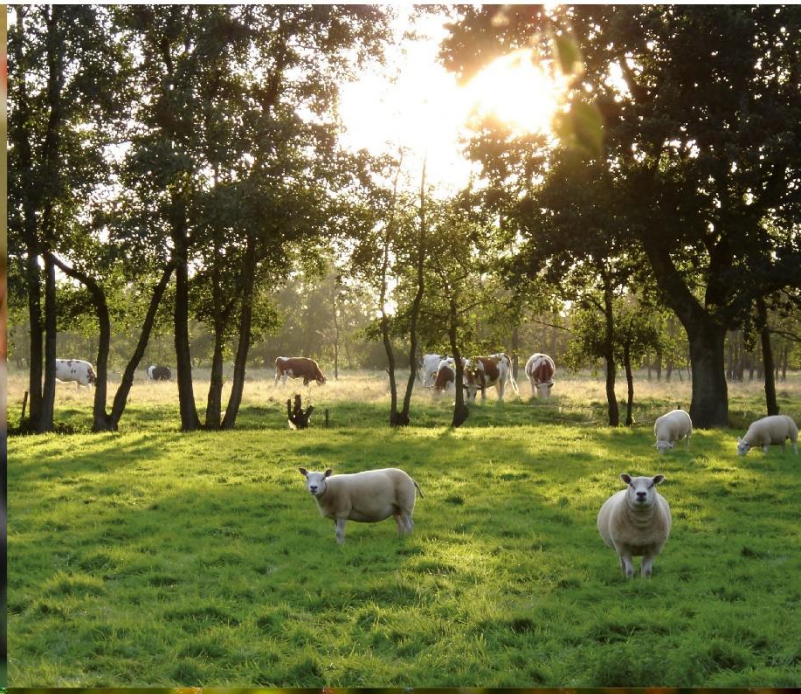
achtkarspelen & tytsjerksteradiel
tegearre selsstannich

ÚT DE KÛLIZEN

KULTUERNOTA

septimber 2021

De Kûlizen

Lytse muze, myn leafste leafste, hjir kom ik wei:
De elzebeammen yn strakke linen
It lân oanklaaid as in teater

Mar sis hjir in wurd as 'fanfare'
En der sil in 'trûdeboer' wêze
Dy skilderet in singel mei kûpletten
Slingerjend as modderpaden

Mei alles hjir bin ik fergroeid:
Sels mei de dykswâlen en de elzen
Mei it byldhouwurk yn de bolstiennen sels
En turfstookte ferhalen yn bûsen en laadsjes

Ik dream fan dy, ik hâld fan dy, hjir, hjir,
Fergroeide ik mei de lichtste melodyen
Fergonklik, op it finster, as it reinde

Quickstep, lockstep, lytse muze, út de kûlizen
Dit djipgrien poadium op

Sjoch, dêr wynderet it libben
Tusken de elzebeammen troch

Arjan Hut
Wâlddichter

It gedicht 'De Kûlizen' is makke foar en foardroegen by de 'Startgearkomste Kultuernota' op 26 jannewaris 2021.

Inhoudsopgave

Foaropwurd 2

Inleiding 3

Gearfetting 5

1. Wat is cultuur? **7**
1.1 Definitie cultuur 7
1.2 Betekenis van cultuur 7
1.3 Cultuur en andere beleidsterreinen 7

2. Kaders voor het cultuurbeleid **10**
2.1 Wettelijke kaders 10
2.2 Rijksbeleid 10
2.3 Provinciaal beleid 10
2.4 Regionaal kader (in ontwikkeling) 10
2.5 Gemeentelijke kaders 10

3. Kultuer yn Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel **13**
3.1 Amateurkeunst 13
3.2 Kultueredukaasje 13
3.3 Poadiumkeunsten 13
3.4 Byldzjende keunst 14
3.5 Kultureel erfgoed 14
3.6 Media 16

4. Cultuurbeleid **18**
4.1 Visie 18
4.2 Thema's 18
4.3 Doelstelling en uitgangspunten 19

5. Financiën **21**
5.1 Huidige cultuurbudget 21
5.2 Extra cultuurbudget 22

Taheakke: Utfieringsplan Kultuernota Ut de kûlizen - 2022 en 2023

Foaropwurd

Lange tiid wie it stil; gjin útfierings op de poadia, gjin muzyk fanút de sealen wei, gjin publyk yn de musea. Mar de wrâld giet wer iepen en stadichoan komme út de kûlizen wer klanken en bylden. En wat binne wy dêr bliid mei! Want it gemis fan de útdaging, it brûzjen en it belibjen fan kultuer makket de koroanatiid foar in soad minsken swier. It bewiis is der; wy ha allegearre ferlet fan kultuer. Foar de ien is dat meitsjen, foar de oar meimeitsjen.

Meidwaan
It makket net út wa asto bist, eltsenien docht mei oan kultuer. Omdatsto der fan leare kinst en omdatsto meidochst oan de maatskippij, dat is it moaie fan kultuer.
Mei-inoar
It makket net út wat asto dochst, kultuer belibbest mei-inoar. Kultuer ferbynt minsken en organisaasjes, dat is de krêft fan kultuer.
Nij & aktueel
It makket net út wat asto tinkst, kultuer jout romte foar nije ideeën. It is útdaagjend en biedt mooglikheden, dat is de kâns fan kultuer.

Mei dizze kultuernota jouwe wy it belang oan fan kultuer foar ús ynwenners. Troch kultuer leare wy, ferdjipje wy ús kennis en doare wy oars te sjen. Wy ha it folste fertrouwen yn de minsken dy't harren ynsette foar (ús) kultuer. Sy nimme ús mei; fuort fan de fertroude paden en mei in breed eachweid. Mei in iepen blik sjogge wy nei de wrâld om ús hinne. Gjin lêst fan de beamwallen fan ús dierbere kûlizelânskip. It makket diel út fan ús kulturele DNA, mar wy witte dat de wrâld grutter is: Ut de kûlizen. Dêr wêr't it mooglik is en wy kânsen sjogge, sille wy stypje. Ek finansjeel sille de kolleezjes fan Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel bydragen bliuwe oan in posityf kultureel libben yn beide gemeenten!

Max de Haan

wethâlder Kultuer
gemeente Achtkarspelen

Tytsy Willemsma

wethâlder Kultuer
gemeente Tytsjerksteradiel

Inleiding

Cultuur geeft kleur aan ons leven, inspireert ons en confronteert ons met onszelf; cultuur zet ons op andere gedachten en leert ons open te staan en respect te hebben voor het andere, voor het verleden. Tegelijk biedt cultuur aan mensen de mogelijkheid om zich te uiten, creativiteit te ontwikkelen, zich te organiseren en actief te zijn.
Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel hebben een bloeiend cultureel leven met een groot aantal muziek-, toneel- en zangverenigingen, interessante musea, vele kunstwerken en monumenten en een bijzonder cultuurhistorisch landschap. Bibliotheken en cultuurcentra voor ontwikkeling en ontplooiing en diverse podia om van cultuur te genieten. We kunnen met recht trots zijn op de culturele rijkdom van beide gemeenten.

Aanleiding voor de cultuurnota

De huidige cultuurnota's voor Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel dateren uit 2008. De afgelopen jaren is sprake van een veranderende samenleving met grote maatschappelijke opgaven. Hiernaast wordt de eigen kracht van de samenleving steeds belangrijker. Hierdoor verandert de rol van de gemeente en de relatie tussen inwoners en overheid.

Dit zijn voor ons redenen om nieuw cultuurbeleid te ontwikkelen, met als resultaat deze cultuurnota. Een gezamenlijke cultuurnota op hoofdlijnen voor Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel en een uitvoeringsplan vanuit het principe 'Samen, tenzij'. Dat betekent dat er naast gezamenlijke actiepunten ook ruimte is voor onderwerpen in specifiek één gemeente.

Met deze cultuurnota willen wij een nieuwe impuls geven aan cultuurbeleving en -participatie in beide gemeenten. Behoud en zo nodig versterken van bestaande cultuuruitingen, maar ook stimuleren en faciliteren van nieuwe activiteiten op het terrein van cultuur.

Totstandkoming van de nota

De cultuurnota is op een interactieve wijze tot stand gekomen. Inwoners, maatschappelijke organisaties en raadsleden zijn op diverse manieren betrokken bij het proces.

Startbijeenkomst
Op 28 januari 2021 hebben wij een digitale 'Startgearkomste kultuernota' voor inwoners, organisaties en raadsleden van Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel georganiseerd. Bij deze bijeenkomst waren ruim 80 deelnemers aanwezig. Tijdens de bijeenkomst is via de 'Mentimeter' input gegeven voor de cultuurnota. Onderwerpen waren speerpunten en ambities op het terrein van cultuur en de rol van de gemeente bij cultuur.

Enquête
Hiernaast hebben wij begin dit jaar op de website van beide gemeenten een online enquête geplaatst. De enquête is door 26 cultuuraanbieders en -participanten ingevuld. Onderdelen van de enquête waren onder andere mogelijke knelpunten die worden ervaren en suggesties voor het toekomstig cultuurbeleid. De resultaten van de enquête zijn betrokken bij het ontwikkelen van de cultuurnota.

Vervolgbijeenkomsten
De opbrengst van de startbijeenkomst en enquête heeft geresulteerd in het formuleren van drie thema's. Aan de hand van deze thema's hebben cultuuraanbieders en -participanten tijdens drie digitale vervolgbijeenkomsten in mei en juni concrete actiepunten benoemd voor het uitvoeringsplan van de cultuurnota.

Jongerenparticipatie
In juni hebben wij een prijsvraag uitgeschreven voor jongeren via het basis- en voortgezet onderwijs, de cultuurcentra en 't Stationnetje in beide gemeenten. Opdracht was om een cultuurproject te bedenken aan de hand van de drie thema's. In oktober wordt duidelijk welk project de prijsvraag heeft gewonnen.

Leeswijzer

Na een korte samenvatting van de cultuurnota wordt in hoofdstuk 1 het begrip cultuur gedefinieerd en gaan we in op de betekenis van cultuur en de samenhang met andere beleidsterreinen.
Hierna volgen in hoofdstuk 2 de kaders voor het cultuurbeleid. Wettelijke kaders, maar ook het cultuurbeleid van rijk en provincie en geformuleerd beleid in andere gemeentelijke documenten.
In hoofdstuk 3 een weergave van de culturele kaart in beide gemeenten aan de hand van zes deelterreinen: amateurkunst, cultuureducatie, beeldende kunst, podiumkunsten, cultureel erfgoed en media.
Hoofdstuk 4 beschrijft het cultuurbeleid, met een visie, drie overkoepelende thema's, een doelstelling op het terrein van cultuur en de uitgangspunten die we hanteren.
Tot slot volgt in hoofdstuk 5 een overzicht van het huidige cultuurbudget en de benodigde middelen voor de nieuwe actiepunten in het uitvoeringsplan.
Als bijlage is het uitvoeringsplan toegevoegd. In het uitvoeringsplan zijn concrete, nieuwe actiepunten opgenomen die bijdragen aan de visie en doelstelling van de cultuurnota.

Gearfetting

Fisy

De gemeente is kultureel oantreklik en hat in breed oanbod oan keunst en kultuer. Wy drage mei it kultuerbelied by oan it meidwaan fan ús ynwenners oan de mienskip. Dat dogge wy troch it tagonklik meitsjen fan kultuer foar alle ynwenners. Kultuereduka asje en talintûntwikkeling binne dêrby wichtige pylders. Wy binne grutsk op de kultuer yn ús gemeente en meitsje dy sichtber. Behâld en fuortsterking fan besteande kultueruterings fine wy wichtich, mar ek it stimulearjen en fasilitearjen fan fernijende aktiviteiten op it mêd fan kultuer. Mei kultuer leverje wy in bydrage oan partisipaasje, ûntwikkeling en sûnens fan ús ynwenners en in leefbere takomst foar ús mienskip.

Tema's		
Meidwaan Kultuer is foar eltsenien en moat tagonklik wêze foar jong en âld, mei of sûnder beheining en betelber foar eltsenien. Meidwaan oan kultuer draacht by oan de ûnwikkeling fan ús ynwenners en dielname oan de mienskip.	**Mei-inoar** Gearwurking mei en tusken kulturele organisaasjes, it ûnderwiis en oare ynstellings leveret in mearwearde op. Lykas ferbining tusken ferskate beliedsterreinen, tusken âlderein en jongerein, tusken doarpsbewenners. Foar gearhing is it ek nedich om it kultueroanbod sichtber te meitsjen.	**Nij & aktueel** Neist behâld fan besteande kultueruterings is der ek romte foar nije inisjativen. Kultuer makket it mooglik om oandacht te freegjen foar en mei in oare blik te sjen nei maatskiplike fraachstikken, lykas klimaat, sûnens en iensumens.
Utfieringsplan		

Doelstelling

It kreëarjen fan rânebetingsten foar in breed kultureel oanbod om aktive likegoed as passive dielname oan kultueruterings fuort te sterkjen.

Utgongspunten

By it realisearjen fan boppesteande doelstelling stean de neikommende útgongspunten sintraal:

- yntegraal kultuerbelied, mei ferbinings tusken ferskate beliedsterreinen;
- stimulearje en fasilitearje, mar ek koördinearje om partijen byinoar te bringen;
- tagonklikens fan kultuerfoarsjennings en aktiviteiten.

Bouwekleaster - Drogeham

1. Wat is cultuur?

In dit hoofdstuk wordt het begrip cultuur gedefinieerd en geven wij de betekenis van cultuur en de samenhang met andere beleidsterreinen weer.

1.1 Definitie cultuur

In het algemeen wordt cultuur onderscheiden in antropologische zin, als stelsel van waarden, normen en gedragingen waarmee verschillende groepen zich van elkaar onderscheiden en cultuur in artistieke zin, waarbij het een totaalpakket omvat van alle kunsten en het cultureel erfgoed.
Wij hanteren de volgende definitie van cultuur:

> Cultuur bevat alle uitingen op het gebied van beeldende kunst, podiumkunsten, literatuur, architectuur, cultuureducatie, amateurkunst en cultureel erfgoed.

1.2 Betekenis van cultuur

Cultuur heeft verschillende waarden en betekenissen voor mensen en de samenleving.

Leveren van een bijdrage aan persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling
Cultuur heeft een intrinsieke waarde: de waarde van kunst en cultuur op zich. Kunst grijpt in op individueel, emotioneel niveau. Cultuur in haar vele verschijningsvormen biedt mogelijkheden om te genieten, te ontroeren, te herkennen of juist te verbazen. Kunst kan mensen leren op een andere manier naar de werkelijkheid te kijken en kan daardoor leiden tot nieuwe inzichten. Kunst en cultuur kunnen een maatschappelijke boodschap overbrengen, mensen na laten denken over normen en waarden, over onze hedendaagse maatschappij. Kunst en cultuur leveren een belangrijke bijdrage aan de persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling; het ontwikkelt het creatieve vermogen van mensen.

Vergroten sociale samenhang en deelname aan de samenleving
Cultuur heeft een maatschappelijke waarde: cultuur zorgt voor binding en saamhorigheid in de samenleving. Het geeft burgers de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten en te participeren in de maatschappij. Cultuur vormt in een gemeenschap een bindend element, waaraan de inwoners hun identiteit kunnen ontlenen, en dat kan bijdragen aan hun gevoel van eigenwaarde.
Participatie aan culturele activiteiten betekent een zinvolle en leuke vrijetijdsbesteding. Bovendien heeft het een positief effect op de geestelijke en lichamelijke gezondheid van jong en oud. Cultuur draagt daarmee bij aan een stevige sociale basis in de dorpen.

Bevorderen goed woon- en leefklimaat
Cultuur heeft een ruimtelijke en economische waarde: cultuur speelt een belangrijke rol in het woon- en leefklimaat van een gemeente. Kunst en architectuur zijn van grote invloed op de kwaliteit van de openbare ruimte. De aanwezige culturele infrastructuur is een belangrijke factor bij de keuze van bedrijven en personen om zich in een bepaalde plaats te vestigen. Het leefklimaat is van doorslaggevende betekenis bij het kiezen van een gemeente die aantrekkelijk is om in te wonen, te werken en te recreëren.

1.3 Cultuur en andere beleidsterreinen

Cultuurbeleid staat niet op zichzelf, maar levert ook een bijdrage aan andere beleidsterreinen zoals onderwijs, toerisme en gezondheid. Hieronder wordt de samenhang met andere beleidsterreinen weergegeven.

Cultuur en gezondheid
Het actief of passief beleven van kunst bevordert de gezondheid en het algehele welbevinden. Dit is ook de conclusie van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Uit onderzoek blijkt dat cultuur op verschillende manieren effect kan hebben op zowel de geestelijke als de lichamelijke gezondheid.

Cultuur kan gezondheidsproblemen voorkomen, leefstijl verbeteren en daarnaast ook een positief effect hebben op het omgaan met ziekte en de behandeling van een ziekte.

Cultuur en de Wmo en Participatie
'Meedoen' is het sleutelwoord in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Meedoen in de samenleving, meedoen in het dorp, meedoen in de eigen directe omgeving. Cultuur geeft mensen de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten en te participeren in de maatschappij. Deelname aan cultuur heeft een preventieve werking en kan ervoor zorgen dat inwoners minder snel een beroep doen op de voorzieningen vanuit de Wmo.

Cultuur en onderwijs
Scholen kunnen kinderen in contact brengen met cultuur en zo hun interesse wekken. Het kan dan gaan om activiteiten ten behoeve van kennis, begrip en beleving van cultuur. Cultuur levert een bijdrage aan het onderwijskansenbeleid door middel van het ontwikkelen van sociale, mentale en fysieke vaardigheden en het verrijken van de belevingswereld van kinderen.

Cultuur en toerisme
Culturele evenementen en bezienswaardigheden worden niet alleen bezocht door inwoners van onze gemeente. Ook toeristen komen hiervoor naar Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Om meer toeristen en recreanten te trekken is het versterken van een eigen (dorps- en streek-)identiteit van belang. Om deze identiteit goed te kunnen uitdragen is een bewustwording van de culturele rijkdom van de eigen omgeving het vertrekpunt.

Cultuur en ruimtelijke ordening
Kunst en cultuur spelen ook een belangrijke rol in de openbare ruimte. Naast kunstwerken levert de architectonische vormgeving van woonwijken en gebouwen en de inrichting van het landschap een bijdrage aan de kwaliteit van de openbare ruimte.

Cultuur en economie
Het imago van een gemeente wordt mede bepaald door haar culturele uitstraling. De bereidwilligheid van bedrijven of zelfstandige ondernemers om zich in een gemeente te vestigen, is voor een deel afhankelijk van het leefklimaat; het culturele klimaat is daarin een meewegende factor. Culturele instellingen brengen niet alleen directe werkgelegenheid met zich mee, er is ook sprake van indirecte werkgelegenheid in de horecasector, bij toeleveranciers, ontwerpers en drukkerijen.

'Startgearkomste Kultuernota' op 26 januari 2021: 'Wat betekent kunst en cultuur voor u?'

Park Vijversburg - Tytsjerk

2. Kaders voor het cultuurbeleid

In dit hoofdstuk de wettelijke kaders, het rijks- en provinciaal cultuurbeleid en de gemeentelijke kaders voor het cultuurbeleid.

2.1 Wettelijke kaders

Op het terrein van kunst en cultuur bestaat relatief weinig wet- en regelgeving die voor gemeenten dwingend van karakter is. Wetten op het terrein van cultuur, met daarin taken en bevoegdheden van gemeenten, zijn:

- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen 2014, waarin de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het lokale bibliotheekwerk is geregeld;
- Erfgoedwet 2015, met regelgeving over het behoud en beheer van cultureel erfgoed. Samen met de Omgevingswet (per 2022) maakt de Erfgoedwet een integrale bescherming van het cultureel erfgoed mogelijk;
- Mediawet 2008, die onder meer regels stelt aan de verzorging van de lokale omroep;
- Archiefwet 2021, die voorschrijft dat de overheid haar informatie op een goede manier bewaart.

2.2 Rijksbeleid

In de Cultuurnota 2021-2024 van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zijn de volgende uitgangspunten benoemd:

- Verbreding en vernieuwing van de basisinfrastructuur
- Een sterke culturele sector
- Cultuur van en voor iedereen
- Cultuur is grenzeloos

Het rijk is verantwoordelijk voor de subsidiëring van grootschalige culturele instellingen met een landelijke betekenis of functie. Gemeenten en provincies hebben een grote rol op het gebied van educatie en participatie.

2.3 Provinciaal beleid

De beleidsnota 'Nij Poadium' van de provincie Fryslân gaat over Kunst & Cultuur, Taal & Onderwijs en Erfgoed voor de periode 2021-2024. De voornaamste ambities op het terrein van cultuur en erfgoed in deze nota zijn:

- Culturele producties die zich richten op de voortzetting van LF2018
- Vernieuwende initiatieven die een bijdrage leveren aan maatschappelijke vraagstukken
- Kunst en cultuur toegankelijk maken voor iedereen
- Verbinden van erfgoed en cultuur

De provincie is verantwoordelijk voor onder andere een adequate diversiteit en spreiding van voorstellingen en activiteiten, het subsidiëren van provinciale steuninstellingen en het bevorderen van samenwerking.

2.4 Regionaal kader (in ontwikkeling)

Samen met de andere gemeenten in Noordoost-Fryslân wordt in ANNO-verband de opgave Cultuur opgepakt. Cultuur als drager van ambitie en leefbaarheid, ter ondersteuning van het ontwikkelen van topregio. Op dit moment is er nog geen concreet plan, maar het advies is om de focus te leggen op structurele versterking van cultuur in plaats van het eenmalig organiseren van een cultureel evenement. Denk aan 'brûsplakken' of aan (twee)jaarlijks terugkerende evenementen, bijvoorbeeld een biënnale met landschapskunst of een taalproject.

2.5 Gemeentelijke kaders

Beide gemeenten kennen een aantal documenten waarin aandacht wordt besteed aan cultuur. Dit zijn de coalitieakkoorden, het Beleidskader Sociaal Domein en diverse beleidsnota's.

Coalitieakkoord Achtkarspelen 2018-2022 – Mei-inoar trochpakke!
Een van de ambities in het Coalitieakkoord Achtkarspelen is behoud van leefbare, vitale dorpen met goede voorzieningen. De bibliotheek biedt een meerwaarde aan de samenleving door actief bij te dragen aan het terugdringen van laaggeletterdheid en het is een plek van ontmoeting. Daarnaast hebben bibliotheken een belangrijke rol in het tegengaan van digibetisme.
In het coalitieakkoord zijn enkele actiepunten benoemd op het terrein van cultuur:
- Ondersteuning van projecten met betrekking tot het geven van muziekonderwijs op basisscholen in samenwerking met culturele aanbieders.
- Er vindt een substantiële verhoging plaats van evenementensubsidies voor cultuur.
- De bibliotheken in Surhuisterveen en Buitenpost blijven behouden.

Coalitieakkoord Tytsjerksteradiel 2018-2022 – Duorsum oparbeidzje
Een van de ambities in het Coalitieakkoord Tytsjerksteradiel is behoud van de leefbaarheid in de dorpen en instandhouding van het bijzondere cultuurlandschap. Cultuur zit diepgeworteld in de mienskip en is van groot belang voor de leefbaarheid.
In het coalitieakkoord zijn enkele actiepunten benoemd op het terrein van cultuur:
- Inzetten voor het behoud van gemeentelijke monumenten: panden en landschapselementen.
- Stimulering cultuurtoerisme.
- Culturele infrastructuur zoveel mogelijk behouden.

Beleidskader Sociaal Domein 8KTD
Het Beleidskader Sociaal Domein voor Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel (2019) heeft vier doelen:
- Leefbaarheid behouden/versterken
- Fysiek en mentaal gezond
- Weerbaar in een veilige omgeving
- Financiële rust en passend werk

Cultuur levert een bijdrage aan leefbaarheid en gezondheid. De culturele voorzieningen en activiteiten zorgen voor een leefbare omgeving en een aantrekkelijk woonklimaat. Hiernaast heeft deelname aan cultuur een positief effect op de mentale en fysieke gezondheid.

Gemeentelijke beleidsnota's
Cultuur komt ook naar voren in andere gemeentelijke nota's, zoals de Nota gezondheidsbeleid, het Beleidsplan toerisme en recreatie, het Beleidsplan onderwijs, de Visie sociale basis en de Omgevingsvisie. Hiermee wordt de verbinding tussen de verschillende beleidsterreinen zichtbaar.

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het financieren van voorzieningen die wettelijk verplicht zijn, zoals de lokale omroep en die voorzieningen die zij voor de culturele infrastructuur van de gemeente noodzakelijk achten, zoals bibliotheek en cultuurcentrum. Hiernaast zijn gemeenten verantwoordelijk voor het subsidiëren van activiteiten op het gebied van onder meer amateurkunst, beeldende kunst en cultuureducatie en het in stand houden en laten bespelen van podiumkunstaccommodaties.

Foto: Cultuurcentrum de Wâldsang

3. Kultuer yn Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel

Yn dit haadstik in byld fan de kulturele kaart fan Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel, oan 'e hân fan in stikmannich dielterreinen. De dielterreinen moatte net los fan inoar besjoen wurde. Krekt in gearhing tusken de dielterreinen kin in fuortsterking fan it kultuerbelied betsjutte.

3.1 Amateurkeunst

Beide gemeenten ha in soad muzyk-, sjong- en toanielferienings. Ferienings foar amateurkeunst spylje in grutte rol by de partisipaasje fan ynwenners en de sosjale kohesy yn en leefberens fan de doarpen. Boppedat jout it foar ynwenners mooglikheden foar ûntjouwing. Beide gemeenten ha in federaasje foar de muzykferienings. Dizze oerkoepeljende organisaasjes ha in koördinearjende rol en soargje foar de jierlikse solistekonkoersen. Dêrneist hat Tytsjerksteradiel in federaasje foar sjongferienings, dy't jierliks in mienskiplik konsert fersoarget.

3.2 Kultueredukaasje

Yn de gemeenten binne ferskate mooglikheden foar kultueredukaasje. Wy fine it fan belang dat jongerein op jonge leeftyd yn 'e kunde komt mei keunst en kultuer, omdat bern noch iepen stean foar nije yndrukken en by har in stevige basis lein wurde kin foar belangstelling foar keunst en kultuer.

Kultuersintra

Cultuurcentrum de Wâldsang fersoarget it muzykûnderwiis yn beide gemeenten. Foar it basisûnderwiis hat it kultuersintrum in trochgeande learline foar muzykûnderwiis ûntwikkele, mei twa jier Algemene Muzikale Vorming (AMV) yn groep 3 en 4 en Instrumentale Muzikale Vorming (IMV) yn de hegere groepen. Dat binne bygelyks koperprojekten mei korpsen, projekten mei ferskate ynstruminten of projekten mei popmuzyk. Dêrneist fersoarget Cultuurcentrum de Wâldsang it ynstrumintaal en fokaal ûnderwiis yn de frije tiid.

Yn Tytsjerksteradiel is Cultuurlab Het Achterland aktyf. Yn it kreative laboratoarium kinne bern en jongerein har talinten ûntwikkelje en krije hja kennis en feardichheden op it mêd fan teater, kreativiteit en kultuer. Tegearre mei Cultuurcentrum de Wâldsang wol Het Achterland kultueredukaasje fersoargje yn it basisûnderwiis.

Yn Achtkarspelen is De Wâldsang begûn mei in Kultuermenu, mei oandacht foar teaterfoarstellings, museabesite en in keunstner yn 'e klasse.

Kreative kursussen

Fia it sosjaal-kultureel wurk kinne jongerein en alderein dielnimme oan ferskate kreative kursussen, lykas by It Koartling yn Bûtenpost en Glinstra State yn Burgum. Dat binne kursussen op it mêd fan bygelyks keramyk, (digitale) fotografy, tekenjen, skilderjen en lústerje nei muzyk.

3.3 Poadiumkeunsten

Poadiumkeunsten binne tige wichtich foar it wen- en leefklimaat fan in gemeente. Wy fine it fan belang dat foar ynwenners in ferskaat oanbod fan poadiumkeunsten realisearre wurdt. De aktiviteiten moatte yn in ferlet fan de ynwenners foarsjen, mar oan 'e oare kant moat der ek romte wêze foar fernijende aktiviteiten wêrmei't it kultueroanbod ferrike wurdt. Under poadiumkeunsten falle konserten en foarstellings op it mêd fan bygelyks muzyk, toaniel, dûns en literatuer. Ek de útfierings fan de ferienings foar amateurkeunst falle ûnder poadiumkeunsten. Mei it fasilitearjen fan poadia stimulearje wy it aktyf en passyf belibjen fan kultuer.

Kulturele kommisjes

Yn beide gemeenten binne ynstellings aktyf mei it organisearjen fan in jierprogramma mei kulturele foarstellings, lykas stichting Maskelyn en Het Behouden Huis yn Bûtenpost, de kulturele kommisjes De Pleats yn Burgum en Maskelyn yn Hurdegaryp.

Eveneminten
It hiele jier wurde der yn ferskate doarpen ynsidintele kulturele aktiviteiten en strukturele eveneminten organisearre. Foarbylden binne de Gondelvaart op Wielen yn Droegeham en it Rondje Kunstzinnig fan Keunstkrite yn Achtkarspelen, it strjitfestival Easterbarren yn Eastermar en it Iepenloftspul yn Burgum.

Poadia
De measte doarpen ha ien of meardere akkommodaasjes dy't geskikt binne foar it beoefenjen fan poadiumkeunsten. Dêrby kin tocht wurde oan in doarpshûs, tsjerke, in sporthal, mar ek in seal fan bygelyks in kafee of in mienskipsromte fan in skoalle. It meast bysûndere poadium is faaks it unike lânskip dat karakteristyk is foar beide gemeenten.

3.4 Byldzjende keunst
Keunst yn de iepenbiere romte leveret in bydrage oan it libbener meitsjen fan de leefomjouwing. Dêrneist bringt keunst de kulturele identiteit fan de gemeente yn byld. Mei byldzjende keunst yn de iepenbiere romte komme de ynwenners op in leechdrompelige wize yn oanrekking mei keunst. Byldzjende keunst is yn de gemeenten binnen likegoed as bûten te besjen.

Keunst yn de iepenbiere romte
Achtkarspelen hat ± 30 keunstwurken yn de iepenbiere romte en Tytsjerksteradiel ± 80.

Eksposysjes
Yn it gemeentehûs yn Bûtenpost wurde jierliks fjouwer eksposysjes organisearre troch stichting Keunstkrite. Der binne ek galerys dêr't byldzjende keunst te besjen is, lykas Galerie Tamme Hoekstra yn Surhústerfean, Galerie Koopmans yn Earnewâld en Galerie Bloemrijk Vertrouwen yn Aldtsjerk.

Keunstkolleksje
Tytsjerksteradiel hat in wiidweidige keunstkolleksje mei ± 500 wurken. Dizze keunstwurken binne net foar it publyk te besjen. Achtkarspelen hat ± 10 keunstwurken, dy't yn de iepenbier tagonklike romtes hingje.

3.5 Kultureel erfgoed
It kultureel erfgoed draacht by oan de identiteit en útstrieling fan de gemeente. By dat kostbere erfgoed is it brûken en it behâld derfan wichtich, sa't it yn goede steat oan nije generaasjes trochjûn wurde kin. Kultureel erfgoed fuortsterket it kultureel en histoarysk selsbewustwêzen, mar hat ek in edukative en

Gondelvaart op Wielen - Drogeham

toeristyske wearde. It beskermjen fan ús kultureel erfgoed hat baat by it jaan fan goede ynformaasje en foarljochting. It kultureel erfgoed is te ferdielen yn materieel en ymmaterieel erfgoed. By materieel erfgoed kin tocht wurde oan monuminten, musea en argiven. Foarbylden fan ymmaterieel erfgoed binne de taal, ferhalen en rituelen.

Monuminten
De gemeente Achtkarspelen hat ± 70 en Tytsjerksteradiel ± 160 ryksmonuminten. It measte part bestiet út wenten en pleatsen. Dêrneist binne der tsjerklike gebouwen en ûnderdielen dêrfan en in kategory oars, mei bygelyks mûnen, klokkestuollen en skuorren. Dêrneist ha beide gemeenten organisaasjes dy't dwaande binne mei de histoarje. Stichting Oud-Achtkarspelen, mei as doel it kweekjen fan belangstelling foar de skiednis fan de gemeente Achtkarspelen, stichting Karakteristyk Tytsjerksteradiel, dy't har dwaande hâldt mei it behâld fan karakteristike pannen en it streekeigene en de stichting Cultureel Erfgoed Trynwâlden, mei as doel behâld fan it kultureel erfgoed fan de Trynwâlden.

Musea
Beide gemeenten ha fiif musea. Yn Achtkarspelen binne dat: Themapark De Spitkeet yn De Harkema, Botanische tuin De Kruidhof en it IJstijdenmuseum yn Bûtenpost, Simke Kloostermanhûs yn Twizel en it Ot en Sienmuseum yn Surhústerfean. Yn Tytsjerksteradiel binne dat: Observeum yn Burgum, it Fierljepmuseum en Scherjon's klompenmakerij en klompenmuseum yn Noardburgum en it Skûtsjemuseum en It Kokelhûs fan Jan en Sjut yn Earnewâld.
Stichting Markant Friesland hat in stypjende en koördinearjende rol foar de musea yn de regio Noardeast Fryslân en hat in liedende funksje by promoasje fan de musea.

Argiven
In wichtich ûnderdiel fan it kultureel erfgoed wurdt foarme troch de gemeentlike argiven mei in histoaryske of wittenskiplike wearde. Dêrneist hâlde de histoaryske ferienings harren dwaande mei de skiednis fan de gemeenten. It wurk bestiet ûnder oaren út oanlis en behear fan in histoaryske samling en it fersoargjen fan lêzings en publikaasjes.

Lânskip
Beide gemeenten meitsje diel út fan de Noardlike Fryske Wâlden. It kûlizelânskip fan de Noardlike Fryske Wâlden is oanwiisd as Nationaal Landschap. Dat lânskip hat as skaaimerk in netwurk fan smelle beplantingseleminten yn de foarm fan dykswâlen en elzesingels, mei in soad dobben en pingoruïnes. It kûlizelânskip jout it gebiet grutte kultuerhistoaryske en rekreative wearden. Nationaal park De Alde Feanen leit foar in part yn de gemeente Tytsjerksteradiel. De Alde Feanen foarmet in unyk moeras- en marregebiet mei in ferskaat oan fegetaasje, trilfeanen, reidlannen en moerasbosken.

Skûtsjemuseum - Earnewâld

Fryske taal en kultuer
Taal en kultuer kinne wy net los fan inoar sjen. Yn ferskate kulturele uterings komt de taal yn al syn rykdom ta syn rjocht. Tink oan de iepenloftspullen en toanielfoarstellings fan de pleatslike toanielferienings. Achtkarspelen hat sûnt 2009 in doarpsdichter, de Wâlddichter Achtkarspelen, om it kulturele en literêre libben te stimulearjen.

Folksferhalen
Beide gemeenten binne ryk oan folksferhalen. Dam Jaarsma út Eastermar hat yn Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen tûzenen folksferhalen sammele. Sa'n grut tal mûnlinge oerdrachten is unyk yn Europa. Yn Eastermar is de Verhalenkamer, dêr't ferneamde en minder ferneamde, beruchte en grappige folksferhalen út de Noardlike Fryske Wâlden belústere en lêzen wurde kinne.

Kultuertoerisme
Kultuertoerisme leveret in bydrage oan it fergrutsjen fan it kultuerhistoarysk besef en draachflak, it duorsum yn stân hâlden fan kultuerhistoaryske wearden en it yn oanrekking bringen fan it publyk mei keunst en kultuer.
De kulturele eveneminten lûke net allinnich ynwenners út de eigen gemeenten, mar ek toeristen. Dêrneist organisearje de musea ferskate kulturele aktiviteiten. Ek binne der ferskate kuier- en fytstochten foar rekreanten en toeristen by de kultuer yn de gemeenten lâns.

3.6 Media
Under media falle de biblioteek en lokale omrop. In wichtige rol is it tagonklik meitsjen en ûntsluten fan ynformaasje foar in breed publyk. Kultueroerdracht is dêr in ûnderdiel fan.

Biblioteek
Yn Achtkarspelen fersoarget stichting Bibliotheken Noord Fryslân it biblioteekwurk mei twa fysike festigings, yn Bûtenpost en Surhústerfean. Yn Tytsjerksteradiel hat Bibliotheken Midden Fryslân (dBieb) ek twa festigings, yn Burgum en Gytsjerk. Neist de fysike festigings is der in digitale omjouwing. De biblioteekorganisaasjes fersoargje op de basisskoallen in boekekolleksje en hâlde foarlêsdagen. Jong en âld kin har ûntwikkelje troch it folgjen fan workshops, aktiviteiten en lêzings. Neist de klassike rol fan lêsbefoardering en taalûntwikkeling, is de biblioteek breder aktyf troch har rol by de oanpak fan letterswakkens, mediawiisheid en selsredsumens.

Lokale omrop
De lokale omrop hat as doel it fersoargjen fan programma's rjochte op de ynwenners fan de gemeenten. Der is ek oandacht foar kulturele aktiviteiten en eveneminten. RTV NOF is de lokale omrop foar beide gemeenten.

Bramenfestijn Brommels! – Noardlike Fryske Wâlden

4. Cultuurbeleid

In dit hoofdstuk formuleren wij de visie, thema's, doelstelling en uitgangspunten voor het cultuurbeleid. De opbrengst van de startbijeenkomst en enquête heeft hiervoor input geleverd.

4.1 Visie

De gemeente is cultureel aantrekkelijk en heeft een breed aanbod aan kunst en cultuur. We dragen met het cultuurbeleid bij aan het meedoen van onze inwoners aan de samenleving. Dit doen we door cultuur toegankelijk te maken voor alle inwoners. Cultuureducatie en talentontwikkeling zijn hierbij belangrijke pijlers. We zijn trots op de cultuur in onze gemeente en maken deze zichtbaar. Behoud en versterking van bestaande cultuuruitingen vinden we van belang, maar ook het stimuleren en faciliteren van vernieuwende activiteiten op het terrein van cultuur. Met cultuur leveren we een bijdrage aan participatie, ontwikkeling en gezondheid van onze inwoners en een leefbare toekomst voor onze mienskip.

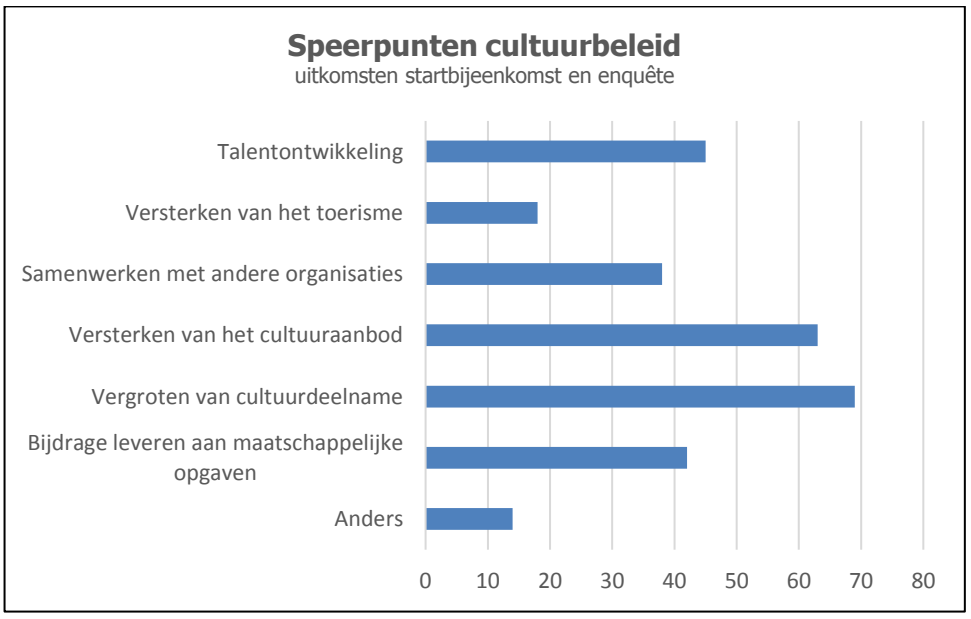
4.2 Thema's

Om de cultuurvisie te kunnen uitdragen, zetten we in op drie thema's.

Meidwaan
Iedereen doet mee. Cultuur is voor iedereen en moet toegankelijk zijn voor jong en oud, met of zonder beperking en betaalbaar voor iedereen. Meedoen aan cultuur draagt bij aan de ontwikkeling van onze inwoners en deelname aan de samenleving.

Mei-inoar
Samenwerking en verbinding. Samenwerking met en tussen culturele organisaties, het onderwijs en diverse andere instellingen levert een meerwaarde op. Net als verbinding tussen verschillende beleidsterreinen, tussen ouderen en jongeren, tussen dorpsbewoners. Voor samenhang is het ook nodig om het cultuuraanbod zichtbaar te maken.

Nij & aktueel
Vernieuwing en maatschappelijke relevantie. Naast behoud van bestaande cultuuruitingen is er ook ruimte voor nieuwe initiatieven. Cultuur biedt de mogelijkheid om aandacht te vragen voor en met een andere blik te kijken naar maatschappelijke vraagstukken, zoals klimaat en eenzaamheid. Cultuur kan een middel zijn om gezondheidsproblemen te voorkomen en heeft ook een positief effect op ziektes.

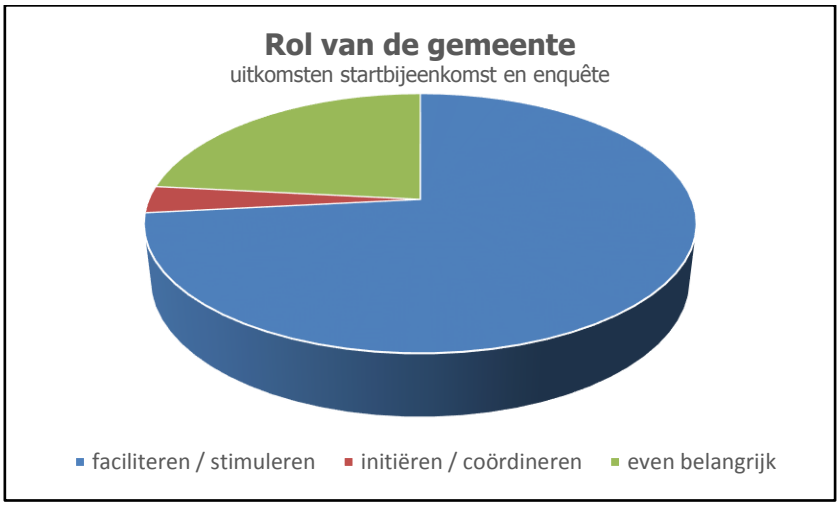

4.3 Doelstelling en uitgangspunten

Doelstelling
De algemene doelstelling voor het gemeentelijk cultuurbeleid is:
het creëren van randvoorwaarden voor een breed cultureel aanbod om zowel actieve als passieve deelname aan cultuuruitingen te bevorderen.

Uitgangspunten
Bij het realiseren van bovenstaande doelstelling staan de volgende uitgangspunten centraal. De gemeente:
- voert een integraal cultuurbeleid, waarbij verbindingen worden gelegd tussen verschillende beleidsterreinen;
- stimuleert en faciliteert culturele initiatieven en heeft hiernaast een coördinerende rol om partijen bij elkaar te brengen;
- draagt zorg voor de toegankelijkheid van de culturele voorzieningen en activiteiten.

In het uitvoeringsplan, dat als bijlage bij de cultuurnota is gevoegd, zijn nieuwe actiepunten opgenomen die bijdragen aan de visie en doelstelling van de cultuurnota.

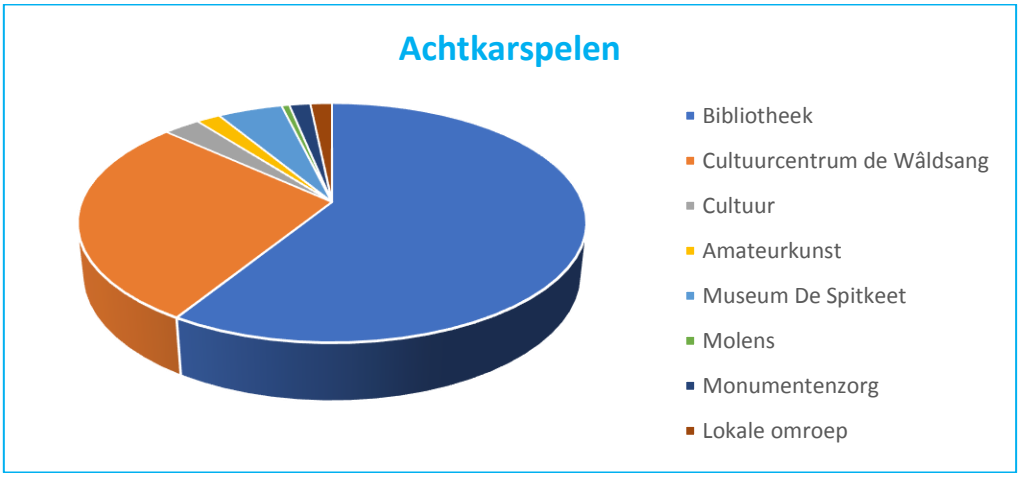
De Broekophâlder - Eastermar

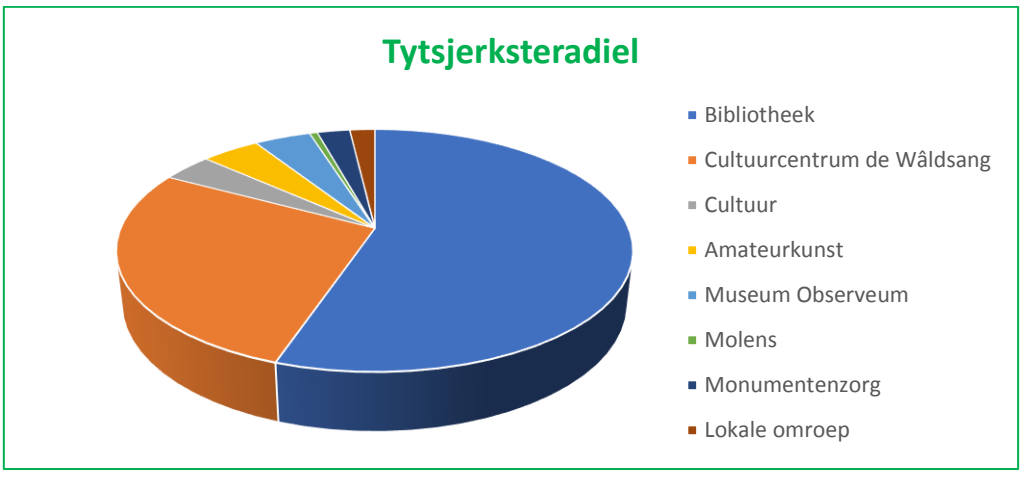
5. Financiën

5.1 Huidig cultuurbudget

Het cultuurbudget is zowel in Achtkarspelen als in Tytsjerksteradiel ruim € 1 miljoen per jaar. Hieronder een uitsplitsing naar taakvelden in de gemeentelijke begroting 2021. Cultuur wordt beschreven in taakveld 5.3 t/m 5.6. In het taartdiagram een procentuele weergave van het cultuurbudget.

	Achtkarspelen	Tytsjerksteradiel
5.3 Cultuurpresentatie, - productie en -participatie		
Cultuurcentrum de Wâldsang	€ 287.307	€ 295.787
Cultuur	€ 28.389	€ 40.203
Amateurkunst	€ 18.555	€ 46.404
5.4 Musea (excl. De Kruidhof)		
De Spitkeet (8K) / Observeum (TD)	€ 50.000	€ 45.090
5.5 Cultureel erfgoed		
Molens	€ 6.048	€ 6.250
Monumentenzorg	€ 16.232	€ 26.065
5.6 Media		
Bibliotheek	€ 605.291	€ 591.843
Lokale omroep	€ 16.663	€ 20.110
Totaal	**€ 1.028.485**	**€ 1.071.752**

5.2 Extra cultuurbudget

In het uitvoeringsplan (zie bijlage) zijn nieuwe actiepunten opgenomen. Voor het uitvoeren van de nieuwe activiteiten in 2022 en 2023 is per gemeente totaal € 75.000 begroot. Het huidige cultuurbudget biedt onvoldoende ruimte om nieuwe activiteiten te financieren. Daarom willen we als dekking het restant gebruiken van de coronamiddelen voor cultuur die de gemeenten van het rijk hebben ontvangen. Hiermee kunnen we de incidentele en structurele activiteiten in 2022 én 2023 dekken. Via de kadernota willen we vanaf 2024 voor de structurele activiteiten extra budget opnemen in de begroting: € 7.000 voor Achtkarspelen en € 9.000 voor Tytsjerksteradiel.

Restant rijksmiddelen coronacompensatie cultuur		
	Achtkarspelen	**Tytsjerksteradiel**
2020	€ 31.156	€ 95.768
2021	p.m.	p.m.
Totaal	**p.m.** (minimaal € 75.000)	**p.m.**

Utfieringsplan Achtkarspelen & Tytsjerksteradiel				
Thema	**Kosten 8K**		**Kosten TD**	
	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
Meidwaan	€ 3.500	€ 5.000	€ 3.500	€ 5.000
Mei-inoar	€ 5.000	€ 2.000	€ 7.000	€ 4.000
Nij & aktueel	€ 27.500	-	€ 27.500	-
Onvoorzien	€ 25.000		€ 19.000	
Totaal	€ 61.000	2022: € 7.000	€ 57.000	2022: € 9.000
		2023: € 7.000		2023: € 9.000
Totale kosten 2022-2023		**€ 75.000**		**€ 75.000**

Taheakke

Bintje Monument - Sumar

Utfieringsplan Kultuernota Ut de kûlizen - 2022 en 2023

Ter uitvoering van het cultuurbeleid zijn in het uitvoeringsplan concrete actiepunten opgenomen. Het zijn nieuwe activiteiten die naast de bestaande activiteiten worden uitgevoerd. Het uitvoeringsplan is voor de komende twee jaar opgesteld en is een dynamisch document dat we aanpassen als het nodig is. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid nieuwe acties toe te voegen die bijdragen aan de visie en doelstellingen van de cultuurnota. In het uitvoeringsplan staan de actiepunten bij één thema benoemd, maar ze hebben vaak ook raakvlakken met de andere thema's.

In overleg met de portefeuillehouders passen we de activiteiten aan en stellen we ook de activiteiten voor 2024 en 2025 vast. Na vier jaar uitvoering volgt een evaluatie die ter vaststelling naar het college en ter informatie naar de raad gaat.

Thema: Meidwaan

Doel	Actiepunt	Trekker / Partners	Gemeente	Planning	Kosten 8K (indicatie)	Kosten TD (indicatie)	I/S *
Vergroten cultuurdeelname, versterken cultuuraanbod	Ontwikkelen en implementeren cultuurmenu voor jongeren en volwassenen	Cultuurcentra	8KTD	Vanaf 2021	€ 5.000	€ 5.000	S
	Onderzoek naar culturele activiteiten voor buitenschoolse opvang / peuteropvang	Gemeente, bso / po	8KTD	2022	p.m.	p.m.	
	Ontwikkelen activiteiten gericht op verbinding tussen ouderen en jongeren	Cultuurcentra, sociaal-cultureel werk	8KTD	2023	p.m.	p.m.	
	Koppelen cultuur (kunst, verhalen, historie) aan bestaande fiets- en wandelroutes, nieuwe thematische routes ontwikkelen	Gemeente, diverse organisaties	8KTD	2022/2023	€ 1.000	€ 1.000	I
Vergroten cultuurdeelname	Organiseren open podium met live-uitzending	Sociaal-cultureel werk, cultuurcentra, RTV NOF	8KTD	2022	€ 1.500	€ 1.500	I
	Invoeren kortingspas voor inwoners met een laag inkomen bij culturele activiteiten in de gemeente i.h.k.v. Arcadia 2022 / LF2028	Gemeente / diverse organisaties	8KTD	2022	€ 1.000	€ 1.000	I
	Voorstelling actuele thema's literatuur i.s.m. Pier 21	BNF, Pier 21	8K	2022	-	-	
	Jongeren van 16 tot 30 actief betrekken. Social media inzetten en oog hebben voor belangrijke cultuurdragers van jongeren (bijv. carbidschieten)	*Gemeente*	*8K*	*2022 e.v.*	-	-	*S*
Aandacht/waardering voor cultuurdeelname	Aandacht voor jubilea en kampioenen op het terrein van cultuur	Gemeente	TD	2022 e.v.	-	€ 500 Budget representatie	
Vergroten cultuuraanbod	*Exposities in de dorpen faciliteren*	*Gemeente, Keunstkrite*	*8K*	*2022 e.v.*	*p.m.*	-	*S*
Totale kosten					**€ 3.500**	**€ 3.500**	**I**
					€ 5.000	**€ 5.000**	**S**
* I = Incidenteel / S = Structureel							

Thema: Mei-inoar

Doel	Actiepunt	Trekker / Partners	Gemeente	Planning	Kosten 8K (indicatie)	Kosten TD (indicatie)	I/S
Zichtbaar maken cultuuraanbod	Inventariseren kunstwerken openbare ruimte en eventueel onderhoud / restauratie	Gemeente	TD	2022	-	Bestaand budget	
	Kunstcollectie gemeente toegankelijk maken voor publiek, bijvoorbeeld door expositie in de kerken in de dorpen of in het gemeentehuis	Kerken i.c.m. Tsjerkepaad	TD	2022 e.v.	-	€ 1.000	S
	Ontwikkelen representatiemateriaal, zoals ansichtkaartenmapje of boekje	Gemeente	TD	2023	-	€ 2.000	I
Zichtbaar maken en versterken samenhang van cultuuraanbod	Ontwikkelen één digitaal cultuurloket waar het complete cultuuraanbod zichtbaar is	Het Achterland, diverse organisaties	8KTD	2022/2023	€ 5.000 € 1.000	€ 5.000 € 1.000	I S
Versterken samenwerking en samenhang cultuuraanbod	Organiseren cultuurmarkt / cultuurplatform voor cultuurveld, eventueel breder inzetten voor andere terreinen, zoals het onderwijs en bedrijfsleven (i.v.m. inzetten vrijwilligers)	Gemeente, diverse organisaties	8KTD	2022 e.v.	€ 1.000	€ 1.000	S
	Overleg culturele commissies i.v.m. afstemming culturele programma's	Culturele commissies, gemeente	TD	2022	-	-	
Versterken samenwerking en cultuurdeelname	Intensiever samenwerking muziekverenigingen met (basis)scholen	Muziekverenigingen, onderwijs	TD	2022 e.v.	-	-	
Versterken samenwerking 8KTD	Eén Wâlddichter voor Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel	Gemeente	8KTD	2022 e.v.	-	€ 1.000	S
Totale kosten					**€ 5.000**	**€ 7.000**	**I**
					€ 2.000	**€ 4.000**	**S**

Thema: Nij & aktueel

Doel	Actiepunt	Trekker / Partners	Gemeente	Planning	Kosten 8K (indicatie)	Kosten TD (indicatie)	I/S
Cultuur inzetten om maatschappelijke vraagstukken op te pakken.	Informeren collega's en samenwerkings-partners uit verschillende domeinen om culturele activiteiten in te zetten bij ontwikkelingen die spelen binnen hun beleidsveld. Voorbeelden: 'Dans op Recept' bij Parkinsonpatiënten en muziek bij dementie.	Gemeente, diverse organisaties	8KTD	2022	-	-	
	Ontschotting budgetten cultuur- en sociaal domein (en eventueel andere domeinen)	Gemeente	8KTD	2022 e.v.	-	-	
	Platform voor creatievelingen die oplossingen bedenken voor ingewikkelde vraagstukken	Gemeente, belangstellenden	8KTD	2022	p.m.	p.m.	
	Mienskipsprojekten koppelen aan actuele thema's. Het onderdeel 'iis' van Arcadia 2022 nodigt de mienskip uit om culturele manifestaties rondom de ijsbanen te bedenken en maken voor de zomer van 2022. Om zo samen in beweging te komen voor een duurzame en leefbare toekomst. Voor projecten in de gemeente een subsidieregeling openstellen.	Gemeente, diverse organisaties	8KTD	2022	€ 25.000	€ 25.000	I
Versterken cultuuraanbod	Opzetten culturele maakplaatsen voor ontwikkelen nieuw aanbod, bijvoorbeeld lokale muzikale projecten i.s.m. andere kunstdisciplines	Cultuurcentra, diverse organisaties	8KTD	2022	€ 2.500	€ 2.500	I
Behoud en zichtbaar maken cultuuraanbod	Ontwikkelen monumentenbeleid / erfgoedvisie	Gemeente (Ruimte), historische organisaties	8KTD	2023	p.m. Budget ruimte	p.m. Budget ruimte	
Versterken cultuuraanbod	Investeren in ambitieuze culturele evenementen, aandacht vestigen op het bijzondere landschap, bijvoorbeeld d.m.v. landschapskunst.	Vier gemeenten Noordoost-Fryslân (ANNO III)	8KTD	2023	p.m.	p.m.	
	Aanbieden toneellessen voor jongeren	*Cultuurcentra, toneelverenigingen*	*8K*	*2022 e.v.*	*p.m.*	-	*S*
	Kennis over geschiedenis onder inwoners gemeente vergroten	*Gemeente, histo-rische verenigingen, onderwijs*	*8K*	*2022*	*p.m.*	-	*I*
Totale kosten					**€ 27.500**	**€ 27.500**	**I**

Foto’s Kultuernota
Gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel
Cultuurcentrum de Wâldsang
Stichting Wrâldfrucht

Brims - Buitenpost